

10. Sarajevo Film Festival

20-28 August 2004
www.sff.ba

NEDJELJA,
22. AUGUST 2004.

N°2
DAILY

Glamur Crvenog tepiha

OMV ISTRABENZ

korak ispred

Panorama dokumentarni

Dokument na performativnoj traci

- Nakon dugih godina provedenih u pozadini igranog filma, dokumentarni film postaje ponovno predmetom zanimanja mnogih filmskih kritičara ali i publike. Upravo iz tog razloga, ovogodišnju dopunu igranih filmova u programu Panorama predstavlja selekcija vrhunskih dokumentarnih filmova iz cijelog svijeta. -

Da li je moguće dokumentarnim filmom odraziti stvarnost, ili već u trenutku kada odlučimo upaliti kameru, ona unaprijed biva izmanipulisana? Koliko su zaista dokumentarni film i stvarnost bliski jedno drugom? U kojoj mjeri je prisutan subjektivizam autora? Konačnog i univerzalnog odgovora na sva ova pitanja nema, i to iz prostog razloga zato što su pojmovi stvarnosti i fikcije, kao nikada prije, dovedeni u pitanje.

Uzmemo li u obzir pretpostavku da se naša stvarnost sastoji od mnoštva sadašnjosti, te da je ona saglediva samo na individualnom planu, potraga za istinom i stvarnošću je više nalik uzaludnom dozivanju nečega što je samo po sebi namijenjeno da bude dio odsutne strukture. Možda upravo ova vrsta tematike predstavlja jedan od razloga zbog kojih, nakon godina i godina provedenih u pozadini, dokumentarni film postaje ponovno predmetom zanimanja mnogih filmskih kritičara ali i publike.

U protekle dvije decenije igrani film se neoborivo držao na vrhu hijerarhije filmskih vrsta. Dokumentarni film je bio nešto što se u kasnim satima gleda na TV prijemniku, jer kako bi inače nove generacije mogle znati da su se prije pojave televizije dokumentarci često prikazivali u kinima (1908), te da dokumentarnost i dokumentaristika, kao poseban žanr filmske produkcije, predstavljaju svakako nastariji oblik filmskog govora. (Podsjetimo se samo da je prvi film braće Lumiere (1895) bio "Izlazak radnika iz fabrike", kao i film "Dolazak voza na željezničku stanicu".)

PRESLIKAVANJE ILI INSCENIRANJE STVARNOSTI

U svom supstancijalnom određenju, dokumentarni film znači film koji nastaje snimanjem dokumentarne datosti, one realnosti koja postoji "neovisno od naše volje". Dakle, realnosti koju ne stvaramo u prostorijama studija, uz pomoć scenografa, arhitekta, kostimografa, glum-

ca...U dokumentarnom filmu motiv snimanja je već dat, on postoji kao takav. To zaista može biti neki dokument, određeni historijski trenutak, snimak iz svakodnevnog života ili jednostavno razgovor dvoje ljudi. Svaka od ovih situacija nastoji se prikazati što autentičnije i to je ono što predstavlja ideal kojem su težili mnogi filmski stvaraoci.

Međutim, ono što je posljednjih godina u žiži interesovanja jeste diskusija o tome koliko jedan, tzv. "dokument" može na najadekvatniji mogući način odraziti našu stvarnost i da li je to uopće njegov primarni zadatak.

Naime, nije samo "kamera-oko" (Dziga Wertows; Manifest "Kinooki" 1923.) ta koja odražava stvarnost. Tu je i "glava" koja percipira pokretne slike, ili kako su to filmski teoretičari britanskog DOCUMENTARY MOVEMENTA voljeli reći: "We have to interpret creatively and in social terms the life of the people as it exists in reality." To je slučaj kada autor nije samo u službi insceniranja nečega što objektivno postoji, već kada nastoji tu objektivnu datost interpretirati snagom vlastite imaginacije.

U odnosu na to, nastala su djela naglašenih poetskih vrijednosti, često eksperimentalne i originalne forme, koja su težeći unapređenju izražajne forme filma objektivnu dimenziju svela na minimum. To je jedan od razloga zbog čega danas dokumentarni filmovi sve više idu u korak sa igranim filmovima u pogledu kinodistribucije ali i konkurencije za neku od festivalskih nagrada.

ODRAZI "NAŠE" ZBILJE

Ovogodišnju dopunu igranih filmova u programu Panorama predstavlja selekcija vrhunskih dokumentarnih filmova iz cijelog svijeta. Nijedno od ovih djela nema tipičan TV format, pa tako mnogi od njih pomjeraju granice dokumentarnosti i dokumentarizma kao što je, na primjer, film: PET PREPREKA u režiji Jurgena Letha i Larsa Von Triera ili SAVRŠENO LJUDSKO BIČE, također, u režiji Jurgena Letha. Neki od filmova dolaze sa poznatih svjetskih žarišta kao što su Cuba (HAVANA, Fernando Perez), Palestina (DVADESET NEMOGUĆIH, Annemarie Jacir) ili Izrael (KONTROLNA TAČKA, Yoav Shamir), dok drugi filmovi provociraju i prikazuju prethodno detaljno istraživane teme.

Međutim, svi zajedno žive od životne zbilje, pretvarajući je u dragocjene filmske zapise i hronike našeg prisustva i postojanja ovdje u našem vremenu.

M. Š.

Rada Šešić, selektor Regionalnog dokumentarnog programa

Umjetnost prikazivanja stvarnosti

Vrlo je ohrabrujuće da je već nakon prve godine postojanja Regionalnog dokumentarnog programa broj prispjelih radova više nego udvostručan. Time se pokazuje ne samo želja autora iz regije da se predstavljaju publici Sarajevskog festivala već i nagli porast proizvodnje u segmentu dugometražnog i srednjemetražnog dokumentarnog filma.

Regionalni dokumentarni program osnovan je tek prošle godine. Postojanje ovog programa pokazalo se opravdanim, sudeći po broju prispjelih filmova. Da li se ovogodišnji koncept programa razlikuje od prošlogodišnjeg?

Ovogodišnji program je interesantniji od prošlogodišnjeg, jer prvo ima puno više filmova, više prikazivačkih dana, a i sama selekcija je napravljena nakon gledanja preko 100 filmova koji su pristigli iz cijelog regiona. Osobito je bio veliki interes, puno veći nego lani, autora iz bivših YU država, tako da imamo iz BiH čak pet selekcioniranih filmova u programu, a iz Hrvatske čak četiri. Mali je interes iz Crne Gore, no to je više zbog toga što je i produkcija tamo mala, a autori poput Matovića, koji je izuzetan dokumentarista, ne rade svake godine novi film.

Koji su bili kriteriji kojima ste se vodili pri ovogodišnjem izboru filmova?

Kao i prošle godine, i ove je godine glavni kriterij bio izabrati autorski dokumentarac, znači film u kojem se prepoznaje rediteljski rukopis, u kojem pored teme, plijeni i snažan, inventivan filmski izraz. Mene koja i sama režiram dokumentarce i kratke i igrane filmove uvijek zanima filmski jezik i autorska kreativna snaga koju stvaralac pokazuje unikatnim jedinstvom moćne slike i zvuka, adekvatnom, inventivnom montažom, radom na zanimljivom tonskom zapisu, te ritam filma koji upravo svojom snagom podstiče ili potcrtava intrigantnost teme.

IMPRESUM:

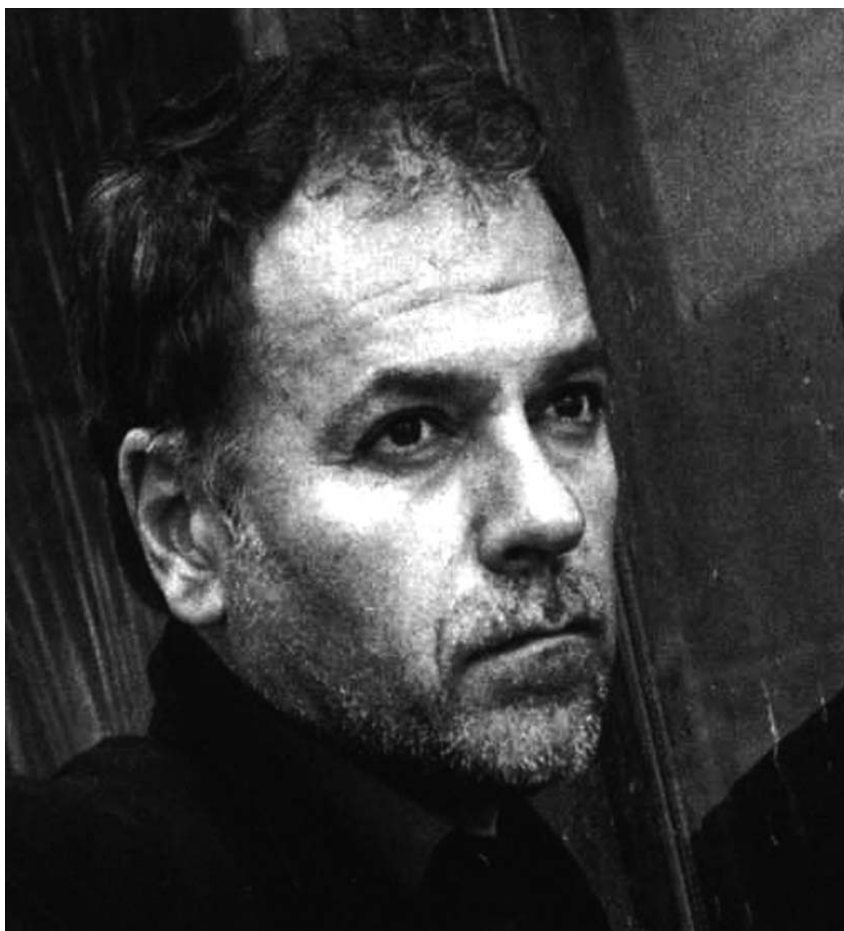
Izvršni urednik: Belma Mujezinović; Novinari: Marta Novović, Mario Hibert, Monja Šuta, Lada Bonaveri Tvrtković Abaz; Fotoreporter: Haris Memija, Almin Zrno, Izet Jahović, Nino Maričić; Lektor: Nirmala Ajanović; Prijevod: Sabina Gadžo; Dizajn: BOOM Produkcija; Štampa: "OKO" Sarajevo; Tiraž: 3.000 Sarajevo Film Festival, daily@sff.ba

Film mora opravdati svoj izričaj, ne smije se dogoditi da se neki događaj o kojem film pripovijeda može prezentirati i u pisanoj formi, kao novinski članak ili TV reportaža. Film je autorski, stvaralački rad, te rezultat tog umjetničkog izraza treba dati gledaocu puno više od gole informacije ili prepričavanja događaja. Film treba uzbuditi recepijenta, mora ga oplemeniti, inspirirati, mora ga zainteresirati toliko da mu prožme ne samo um već i emocije. Recimo u indijskoj estetici taj se doživljaj zove rasa, to je stanje duha potpune uzbuđenosti nekim umjetničkim djelom koje gledaoca dovede u stanje bilo užitka (ako se govori o nečemu lijepom) ili uznemirenosti, ako je riječ o potresnom događaju o kojem govori film.

Dokumentarac je u svijetu filma trenutno jedna od najzanimljivijih i možda najeksploatisanijih formi. Kakvo je interesovanje naše publike za tu vrstu filmova?

Da, dokumentarac je u svijetu sve traženija i sve prihvaćenija forma. Presedan je da je Festival u Cannesu dodijelio tako visoku nagradu upravo dokumentarcu. U svakom slučaju, dokumentarno stvaralaštvo je sve dinamičnije u cijelom svijetu, uzbudljivije, a socijalna relevantnost je uvijek postojala. Tako da vjerujem kako je naš program dobrodošao ne samo za nas i naše gledaoce već i za svjetske festivale pa čak možda i kina, jer je već nakon prošlogodišnjeg programa bilo nekoliko upita i traženja pojedinih djela koja smo prikazali, i to od strane međunarodnih festivala koji su upravo specijalizirani za kratki i dokumentarni film.

M.N.

Enki Bilal, umjetnik

Ljubav u doba besmrtnih

Parižanin, bosansko-českog porijekla, rođen 1951. godine u Beogradu, svoj identitet je mogao izgraditi jedino kroz umjetnost, naravno riječ je o Enesu Enkiju Bilalu. Priča o Bilalu je priča o fantazmu sa njegovim stvarnim konotacijama.

Kao strip autor postaje poznat široj publici kada 1972. godine dobija nagradu na konkursu koji organizuje francuski magazin "Pilot". Šira bh. publika imala je priliku upoznati Bilala preko stripova "San monstrum" i "32. Decembar" za koje je ustupio besplatna autorska prava izdavačkoj kući "Publika".

Uporedo s radom na stripu, Bilal kreira i filmske plakate i osmišljava pozorišne scenografije, pokazujući svestranost i istančani talenat na različitim poljima. Samostalan rad započinje 1980. godine sa albumom "La Foire aux Immortels (Sajam besmrtnih)", koji će biti prvi dio Nikopoljske trilogije. Trilogija mu je donijela jednu od najuglednijih strip nagrada, nagradu Album godine magazina Lir i stavila ga u sam vrh svjetskog stripa.

Kafkijanska poetika

Enki Bilal, kao umjetnik, ne zadržava se samo na estetskim kategorijama, on crta da bi ispričao priču. Njegova poetika je pomalo iščašena, kafkijanska. U sumornoj atmosferi postapokaliptičnog svijeta, gdje se fantastično prepliće sa realnim, a baudelairovska ljepota dominira, likovi žive svoje ljubavi, svoje živote, kao da nikakvog pomjerenja nema. Ovim postupkom oćudavanja Bilal uspijeva da izgradi prostor u kome su gest i emocija u prvom planu.

- Ne želim da pravim komercijalna djela. Ona su uvijek obojena mojim životom, mojim osjećajima. Emocije su jako bitne, ljubav je osnov svega - rekao nam je Bilal prilikom našeg jučerašnjeg razgovora.

Efekat koji ima emocija na nivou priče, boja preuzima na nivou vizualnog. Iznenadno pojavljivanje jarkih boja, tamo gdje se najmanje očekuju, razbija monotonost, ističe detalje, potcrta priču, i doprinosi estetici.

Dvadeset godina nakon nastanka prvog dijela "Nikopoljske trilogije - Sajma besmrtnih", ponovo ga ispisuje (i kao režiser i kao scenarist) ovog puta mijenjajući medij stripa za pokretne slike filma i animacije. Bilal u film prenosi elemente svoje strip poetike, istovremeno poštujući zakonitosti filma.

- Za mene film nije samo film, to je sadržaj svih mojih stripova, mojih misli. Zbog toga više volim da sam napravim taj film, nego da ga napravi neko drugi. To je isti svijet koji neko drugi ne bi znao da oblikuje - objašnjava.

Immortel (Ad vitam) je raden kao slobodna adaptacija i svi oni koji budu tražili izostavljene ili promijenjene segmente jako će se razočarati.

- Immortel nije doslovna adaptacija, već transplatacija jednog univerzuma u drugi. Potrebno je zaboraviti ovaj strip, to je sada dosta daleko od mene. Ja sam se prisjećao stripa, ali kada počneš da radiš na filmu to je novi proces - rekao je.

Problem tijela

Na ovoj faraonskoj produkciji, ravnoj "mahnitomj avanturi", radilo se četiri godine. Film je raden novim postupkom, i predstavlja početak "novog filma" drugačije vizualne gramatike. Tri lika igraju stvarni glumci (Linda Hardy, Thomas Kretschmann, Charlotte Rampling), a preko 50 drugih je računarski generisano.

Radnja se odigrava u New Yorku 2095. godine, u gradu zatrovanom političkim intrigama i korporacijskim monopolom. Iznad takvog grada, ni manje ni više, lebdi ogromna piramida sa egipatskim bogovima. Horus, egipatski bog sa glavom jastreba, ima sedam dana da sačuva besmrtnost. Nikopol, politički osuđenik probuden iz stanja hibernacije njegova je meta za realizaciju plana. Sve postaje još zanimljivije sa pojavom plavokose žene-mutanta.

Bilal ne pravi subverziju samo na nivou priče, nego i na nivou vizualnog. Računarski generisani likovi u susretu sa stvarnim glumcima još više naglašavaju dehumanizaciju i rastakanje tijela. Fizičko tijelo, odjednom postaje nešto krhko, vrijedno pažnje, čak i za jednog boga kome postaje zalag besmrtnosti. O tome Enki kaže:

- Puno sam se bavio problemom tijela u Immortelu. Mislim da je tijelo jako bitno. Senzacije koje preko tijela doživljavamo svaki dan, čak i kad se u autobusu držimo za dršku, nešto je što nas održava stvarno živima. Tijela ljudi treba da se dodiruju. Kompjuterski generisani likovi su alegorija za dehumanizaciju, za ljude koji su odavno umrli.

Mješavina animacije, realističnih kadrova, tamnih budžaka i jarkih reklama, doprinosi živosti filma i boljem shvatanju čudesnog svijeta. Film je pun akcije, ali i lirskih momenata, na trenutke postaje snoviđenje, fantazam, koji podjednako uključuje Gibsonovu britkost i Baudelaireov nemir.

Naučnofantastični spektakl ne ostavlja ravnodušnim ni Bilalove pasionirane ljubitelje, kao ni one koji su tu da bi uživali u izvrsnom filmu koji je prije svega divna ljubavna priča.

- Ja uvijek pričam o našem svijetu, o sjećanju, o greškama koje iznova ponavljamo. Na kraju ispada da je posljednja utopija koja nam ostaje ljubav - izjavio je za kraj.

M. N.

Besmrtni/ Immortel (Ad Vitam)
(Otvoreno kino "Metalac", nedjelja, 21.00)

Svečano otvaranje Regionalnog programa

Premijera filma "Družba Isusova"

Večeras je bilo očigledno da Sarajevo nimalo ne zaostaje za svim većim festivalskim centrima. U Narodnom pozorištu evropskom premijerom hrvatskog filma "Družba Isusova", svečano je otpočelo prikazivanje filmova Regionalnog programa. Glamurozno otvaranje prevazišlo je očekivanja mnogih prisutnih.

Mnoštvo prisutnih novinara, gledalaca, gostiju i radoznalih Sarajlija pozdravila su najveća imena svijeta filma. Prisutni su imali priliku vidjeti Johna Malkovicha, Enkija Bilala, Gaspara Noea i regionalni žiri sa predsjednikom Mike Leighem.

Očigledno je da je Sarajevo postalo filmski centar regiona i da se sve više značajnih filmskih profesionalaca zanima za projekcije Regionalnog programa.

Nakon projekcije filma, Silvije Petranović, režiser filma "Družba Isusova", zajedno sa Leonom Paraminskim, Milanom Pleštinom, Tončijem Vladislavićem i Vanjom Siruček, predstavio se sarajevskoj publici. Podrška kolega iz regiona nije izostala, pa su na projekciju došle i ekipe filmova "Žurka", "24 sata" i "Kontrol".

"Red Carpet" će i ove godine dočekivati goste Regionalnog programa u udarnom večernjem terminu, uveličavajući ceremoniju ispred Narodnog pozorišta.

U želji da uveličaju ovu ceremoniju, sponzori Festivala, firma "Flooring", i danska kompanija "EGE carpets", darovali su 10. Sarajevo Film Festivalu jedinstveni i specijalno, za ovogodišnji festival, dizajnirani "Red Carpet".

"EGE carpets" je prvi proizvođač tekstilnih podnih obloga koji je dobio certifikat kvaliteta ISO 9001, a garancija na 10 godina dovoljno govori o kvalitetu izrade.

Veliki projekat Narodnog pozorišta i Crvenog tepiha dao je Regionalnom programu počasno mjesto, što se moglo vidjeti i na večerašnjem otvaranju.

M.N.

FESTIVALSKI DAMARI

Nakon otvaranja jubilarnog Sarajevo Film Festivala i premijernog prikazivanja Žalčinog filma "Kod amidže Idriza" obalom do Meeting Pointa prodefilovala je krajnje zanimljiva povorka. Slično ranijim ritualnim povorkama, koje su obilježavale početak svakog važnijeg događaja, sinoć su "Sarajevo Drum Orchestra" i prijatelji ubrzali ritam grada.

Mnogobrojni okupljeni ispred Meeting Pointa uživali su u odličnoj izvedbi i veselim zvucima džambeja i različitih perkusija. Srca su se još više ubrzala kada se pojavila trupa koja je šou upotpunila bakljama koje su sijevale vrteći se u mraku.

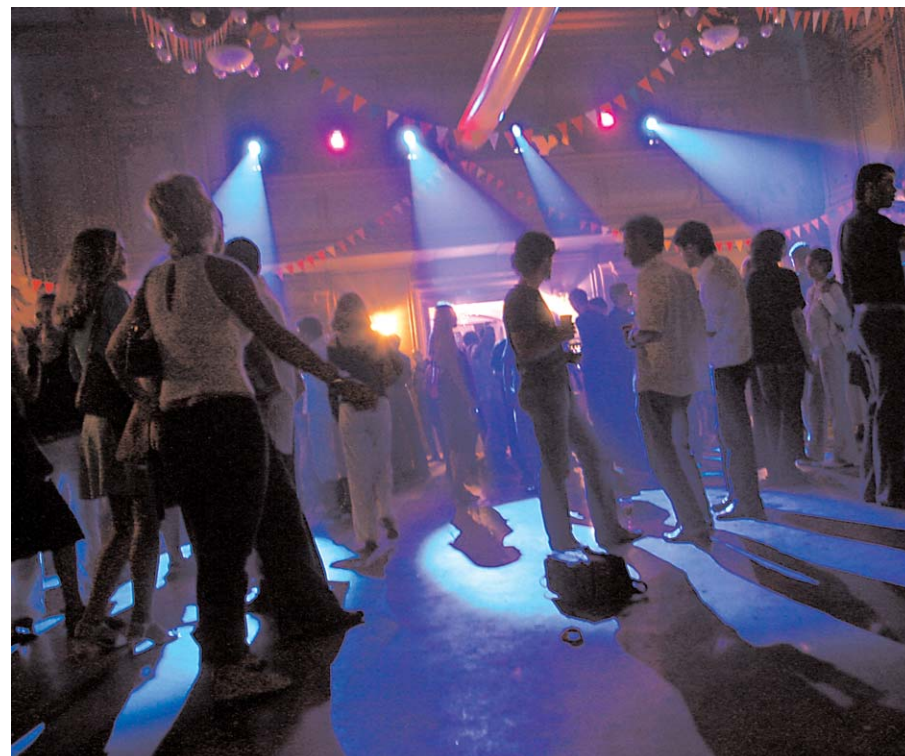
M. N.

ANTI-STRESS PARTY

Biti prisutni na partiju otvorenja Sarajevo Film Festivala značilo je doživjeti čudesno i uzbudljivo putovanje u unutrašnjost boja, svjetla i dobre elektronske muzike. Bosansko-švicarski dvojac sa sjedištem u Beču "Dzihan & Kamien", uradili su svoj posao i napravili odličnu atmosferu u prepunoj dvorani Doma armije.

Proslava 10. rođendana Festivala nije mogla proći bez velike torte, šarenih ukrasa i sjajnih haljina. Za mladi SFF staff bila je to odlična prilika da se malo opusti i pripremi za sve zanimljivosti Festivala koji tek počinje.

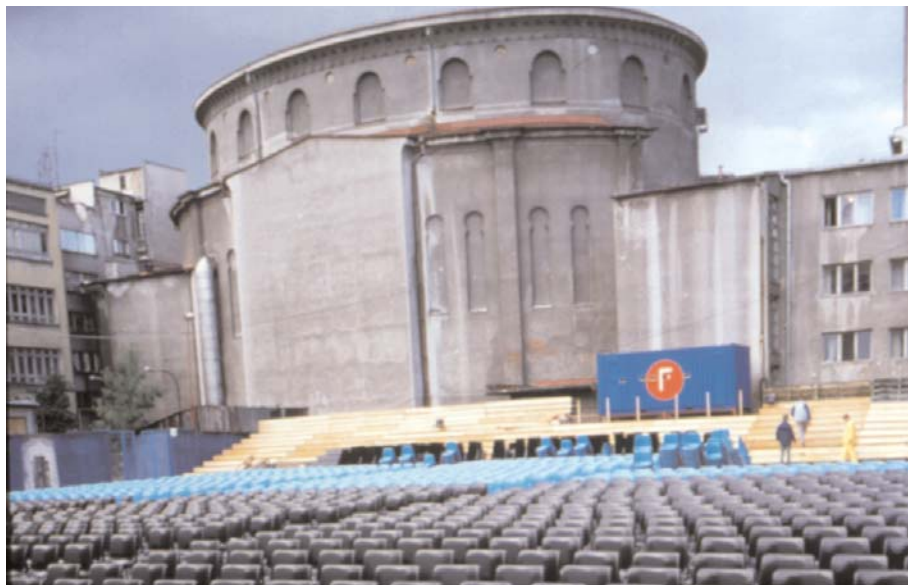
L.B.T.A.

PODSJETIMO: 3. Sarajevo Film Festival

Traženje fizionomije

- 3. Sarajevo Film Festival bio je jedinstvena prilika za predstavljanje savremenog evropskog nezavisnog filma. Naime, Festival je svojim ljubiteljima filma omogućio 65 bh. premijera kao i trodnevnu seriju besplatnih dnevnih filmskih projekcija za djecu koja uglavnom do tada nisu imala priliku vidjeti film na platnu. -

Nakon gotovo godinu dana priprema, u periodu između 2. i 10. septembra, održan je 3. Sarajevo Film Festival. Iako su još uvijek vidljivi tragovi rana nastalih tokom ratnog razaranja, ruševine se polako uklanjaju, oštećene zgrade se postepeno obnavljaju. Oslonjen na prošlost i različite tradicije, očeličen gorkim iskustvom rata, godine 1997. grad Sarajevo se borio da nađe svoje mjesto u svijetu. U te napore se svakako uklapao i 3. Sarajevo Film Festival.

Uspjeh prethodna dva festivala, bio je dokaz da je ideja bila dovoljno dobra i hrabra, međutim, sama činjenica da je Festival postao neizostavni dio života hiljade Sarajlija, više nije bila dovoljna. U odnosu na to, treći po redu Sarajevo Film Festival donosio je sa sobom manje konceptijske promjene, ali, za razliku od prethodne dvije godine, festivalska 1997. g. održala se u znaku "predstojećeg stoljeća filma".

Naime, glavna ideja vodilja 3. Sarajevo Film Festivala ogledala se u težnji da Festival postane forum probranih ljudi koji će tražiti za novim pravcima u filmskoj umjetnosti, kako bi u budućnosti Sarajevo Film Festival postao promotor onih filmova koji će biti u stanju obogatiti našu (gledaočevu) percepciju.

U vezi s tim, program pod nazivom VAN EVROPE imao je zadatak upotpuniti sliku o događanjima u kinematografijama afričkog, azijskog i američkog kontinenta, što je u kombinaciji sa ostalim filmovima Festivala publici dalo mogućnosti uporedbe i uvida u kompletnu svjetsku kinematografiju. Program IZVAN EVROPE nudio je šetnju po različitim slikama, temama, filozofijama, odnosno umjetničkim ostvarenjima poput filma HABIT (niskobudžetni film u kojem je režiser i producent, glavni glumac, montažer i distributer) ili filma IN EXPECTATION koji je u toku svoje distribucije bio zabranjen.

Na radost hiljade i hiljade mališana širom Bosne i Hercegovine ekipa 3. Sarajevo Film Festivala u suradnji sa UNICEFOM organizovala je i DJEČIJI PROGRAM. Ova program je imao za cilj okupiti preko četrdeset hiljada djece i ponuditi im trenutke radosti i smijeha u kojima su mogli gledati animirana ostvarenja kao što su: POCAHONTAS, LION KING, ili filmove poput: LITTLE PRINCESS i 101 DALMATIANS.

Pored velikog broja odličnih filmova, brojnih gostiju među kojima je bio i svima poznati John Malkovich, u okviru Direkcije Festivala bila je pokrenuta i inicijativa za formiranje Fonda pri Festivalu, koji bi imao za cilj svim autorima i producentima širom BiH pružiti podršku u organizacijskom, logističkom i finansijskom smislu. S tim u vezi, filmovi koji su 3. Sarajevo Film Festival otvorili i zatvorili, svakako su bili u znaku bosanskohercegovačke ratne stvarnosti: "Savršeni krug" (BiH/FR 1997.) u režiji Ademira Kenovića i film "Welcome to Sarajevo" (GB/SAD 1996.) Michaela Winterbottoma.

3. Sarajevo Film Festival je predstavljao važnu prekretnicu u razvoju ove manifestacije jer je dokazao da je Festival napokon pronašao svoje mjesto, kako u kulturnom životu grada Sarajeva, Bosne i Hercegovine, balkanske regije, tako i u svjetskoj porodici manifestacija ove vrste.

M.Š.

POKROVITELJI SARAJEVO FILM FESTIVALA:
FEDERALNO MINISTARSTVO KULTURE I SPORTA,
MINISTARSTVO KULTURE I SPORTA KANTONA SARAJEVO,
GRAD SARAJEVO

bh telecom

VB LEASING
Povjerenje spaja...

DHL
We move the world

ASA AUTO

Raiffeisen
BANK
Bosna i Hercegovina

STELLA ARTOIS
FILM FESTIVAL

agnis b.

Coca-Cola

ENERGOINVEST

ifa Institut für Auslandsbeziehungen e.V.
Städtischer Förderverein für Südosteuropa
Gefördert durch Deutschland
Quality Fund for South Eastern Europe
Sponsored by Germany

FABRIKA DUNABA SARAJEVO D.O.

S
F
O
P

SARAJEVO - OSIGURANJE d.d.

ARGETA barcaffé 100% CYET

JACK DANIEL'S

BH POŠTA

INSTITUT BALKSI
fund ROTTERDAM

Austrian

Winterfresh
THIN ICE

eye
UNDP

NTCHS
Computer Hardware & Software
Member of Citicbank Group

Holiday Inn
SARAJEVO

FTV

Dick Moesker
projektetechnik

ADRIA
SARAJEVO
SARAJEVO FILM FESTIVAL
OFFICIAL SPONSOR

OPA
US EMBASSY
SARAJEVO
OFFICE OF PUBLIC AFFAIRS

BRITISH COUNCIL

Embassy of France
Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Gloria

Kodak

MIBO Trading d.o.o.

SARAJEVO
INTERNATIONAL AIRPORT

TEAM
CONSULTING

Prix
UIP

FTVA

THE REPORTER

EDSNA

Jutarnji LIST

Radio Stari Grad
www.rsg.az.ba

LAV RESTORAN
CAFÉ BAZ

Air Bosna

OSCAR

PC
SARAJEVO

bihnet

HubbaBubba

Milka

OSCE

DIETRE-INSTITUT
SARAJEVO

UNHCR

CENTRE ANDRE MALRAUX, KONFEKCIJA BORAC TRAVNIK, VELEPOSLANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE U BIH, AMBASADA NJEMAČKE U BIH, AMBASADA AUSTRIJE U BIH, AMBASADA KRALJEVINE NORVEŠKE U BIH, FEDERALNO MINISTARSTVO ODBRANE, HITNA POMOĆ SARAJEVO, PU CENTAR, JKP RAD, JKP PARKOVI, OPĆINA CENTAR SARAJEVO, OPĆINA STARI GRAD

Kritika dana: Nenad Polimac**Smiješak molim!**

Urugvajska minimalistička komedija Juana Pabla Rebelle i Pabla Stolla svjele i slojevito varira klasični zaplet o izigravanju sretne obitelji "na određeno vrijeme"

Whisky! Ta riječ u Urugvaju ne označava najomiljenije žestoko piće svih onih koji znaju cijeniti alkohol, nego je uobičajeni uzvik fotografa koji pokušavaju izmamiti smiješak neraspoloženih modela u svojim radnjama. Potonjima ponekad zbilja nije do pokazivanja zadovoljstva, kao što je to slučaj s gospodinom Kollerom, postarijim proizvođačem čarapa: on se do smrti brinuo za majku i sada, na posmrtni židovski obred u povodu godišnjice njezine smrti, prima u goste brata koji već dva desetljeća živi u Brazilu. Uvijek inferioran prema svom sada jedinom bliskom rodu, g. Koller mu se ne usudi priznati čak ni to da se dosad nije oženio, pa nagovara svoju vjernu službenicu Martu da na nekoliko dana izigrava njegovu suprugu. Manjka im jedino vjenčana fotografija i tada začujemo već spomenuti uzvik "Whisky!". I njegov i Martin smiješak malo je usiljen: g. Koller je bijesan jer se doveo u takvu situaciju, a skromna gospoda, koja u njegovoj manufakturi čarapa pregledava svojim kolegicama torbe kako ne bi na odlasku nešto ukrade, plaši se da ne pokaže što za njega zapravo osjeća.

Zaplet o izigravanju sretne obitelji jedan je od najstarijih u povijesti kinematografije – od filma "Dama za jedan dan" Franka Capre pa do "Kretke" Mikea Nicholasa, međutim, film "Whisky" varira ga svježije i slojevito. Umjesto urnebesne komedije, mladi redatelji Juan Pablo Rebella i Pablo Stoll (ovo je njihov drugi zajednički rad) odlučili su se za minimalističku tragikomediju: u njihovim odmjerenim, statičnim kadrovima koji škrtu prate zbivanja (kamera se tijekom filma nijednom ne pomakne sa stativa, a glazbu čujemo samo iz tzv. "prirodnih izvora") malo-pomalo naslućujemo ponore koji se otvaraju među troje protagonista, a gotovo svaki njihov potez uvod je u neku diskretno dramatičnu situaciju. Recimo, hoće li bračni krevet "novopečenih" supruga biti sastavljen ili odvojen tema je nekoliko scena u kojima gledatelj ne zna da li da se smije ili da zdvaja od tjeskobe.

Rebella i Stoll virtuosno podigravaju radnju, koju bi netko drugi upropastio metaforama i poetičnim naglascima. Jedno od njihovih najvještijih redateljskih rješenja priprema je završnice: u uvodu su nas upoznali s ritualni m jutarnjem otvaranjem radnje Kollera i njegove kasnije "supruge", da bi se na kraju, nakon razdoblja izigravanja braka, postavilo pitanje: "Hoće li sve opet biti isto?". Odgovor redatelja je beskrajno suptilan. Neću vam ga otkriti, nego ću samo preporučiti da pogledate ovaj dražestan i pametan film, koji je možda zaslužio i malo više priznanja. Istina, primio ih je dosta, ali za takva ostvarenja ništa nije dovoljno.

Svjetska premijera**ŽURKA/PARTY**

(Regionalni program, Narodno pozorište, nedjelja, 10.00)

Srbija i Crna Gora, 2004, 35mm, Color, 88 min.

Režija: Aleksandar Davić

Scenarij: Aleksandar Davić

Uloge: Sonja Savić, Nenad Jezdić, Goran Sušljik, Jelena Ćuruvija-Đurica, Nada Šargin, Aron Balazs, Aleksandar Đurica, Anđelika Simić

Producerska kuća : Arbos, www.arbos.co.yu

ŽURKA KOJA TO NIJE

Nakon "Družbe Isusove", drugog dana Festivala na Regionalnom programu u Narodnom pozorištu biće prikazan film Aleksandra Davića "Žurka". To je film koji se bavi pojedinačnim sudbinama likova koji se iznenada nađu u kovitlacu rata, ne želeći da budu njegov dio.

"Žurka" je film neobične strukture u kome nema klasičnih glavnih uloga, već su svi likovi stavljeni u istu situaciju koju različito proživljavaju. Najveći dio radnje se odvija u kući na Fruškoj gori, u okolini Novog Sada. Kuća je zapravo velika nedovršena vikendica u kojoj jedan od likova sa svojim prijateljima proslavlja 24. rođendan. Dekameronski pokušaj izolacije propada, i izvana prodire svijet preplavljen zvukovima koji sa sobom donose paranoju još neobjavljenog rata. Sudbine likova se znatno komplikuju, dekadencija uzima maha, a priča se raslojava prateći različite sižejne linije. Očigledno je da Aleksandar Davić precizno vodi kamere kroz sve slojeve naracije, navodeći nas da podjednako uživamo u filmu i svim njegovim sekvencama.

M.N.

Gala projekcija**KONTROLA/ CONTROL**

(Regionalni program, Narodno pozorište, nedjelja, 19.30)

Mađarska, 2004, 35mm, Color, 107 min

Režija: Nimród Antal

Scenarij: Nimród Antal

Uloge: Sándor Csányi, Zoltán Muci, Csaba Pindroch, Sándor Badár, Zsolt Nagy

KONTROLOR BEZ KONTROLE

Prvi dugometražni film mladog američkog reditelja mađarskog porijekla Nimroda Antala (roditelji su emigrirali u USA pod najezdom komunizma), koji se u Budimpeštu vratio kako bi studirao kinematografiju, nedvojbeno je sjajna mješavina undergrounda i inteligentno integrirane komercijalne nužnosti da se dospije na sam vrh mađarskog box officea. Naime, "Kontroll" je doslovno "poharao" mađarsko kinotržište. Gledanost ovoga film je toliko velika da već uveliko kruže glasine o holivudskom remakeu "Kontrolla".

Nimrod Antal se nakon završenih studija u Budimpešti povezoao sa nezavisnim producentom Tamasom Hutlassom i ubrzo potom je njihova suradnja završila konstatacijom da Antalov scenarij posjeduje sve kvalitete jednog pravog filmskog "winnera". Film je prepun akcije, humora, neočekivanih izmjena, šizofrene dinamike, zapravo, on ima sve ono što mađarski film nikada prije nije imao. Napetost koja do posljednjeg trenutka filma ne posustaje u velikoj je mjeri doprinijela da "Kontroll" kod publike izazove oduševljene reakcije, ali nipošto ne treba zanemariti činjenicu da ovaj film, kao cjelina, ni u kom slučaju ne liči na površna ostvarenja američke blockbuster industrije.

Ovaj psihološki triler, koji mnogi, također, vide i kao "podsvijesni ghost train postkomunizma" izuzetno je imaginativno djelo koje sadrži brojna prenesena značenja. Metaforičnost koja obilato struji ovim filmom proizlazi iz žanrovske nedefinisanosti, a upravo takva "pozicija" omogućuje iznimno sadržajnu recepciju.

M.H.

Enki Bilal, artist

Love in the time of the immortal

He is a Parisian, Bosnian- Czech by origin, born in Belgrade in 1951, an artist who could construct his own identity solely through art. He is of course Enki Bilal, and the story of him is the story of fantasy with real connotations. .

He steps into the wider artistic scene as an author of comics after he was awarded first prize at an open competition organised by the French magazine *Pilot*, in 1972. Greater audiences in Bosnia-Herzegovina were introduced to Bilal's work through the comics *The Monster Dream* and *December 32*, for which he ceded gratis copyright to the *Publika* publishing house

While working on comic books, Bilal also designed posters for film and constructed theatre sets, displaying versatility and a refined talent in many different fields. He began independent work in 1980, with the album *La Foire aux Immortels* (the Immortals' Fair), which would consequently become the first part of the *Nikopolj Trilogy*. The *Trilogy* procured him one of the most-renowned comic awards, the *Lir Magazine Album of the Year Award*, and launched his name to the very summit of world comics.

As an artist, Enki Bilal does not confine himself to aesthetic categories; he draws so as to tell a story. His poetics are slightly skewed, slightly Kafkian. In the sombre atmosphere of the post-apocalyptic world, where fantasy and reality intertwine and Baudelairean beauty dominates, the characters live their loves, their lives, as if there was no disturbance. Using this method of amazement, Bilal succeeds in building a place where both gestures and emotions take centre stage.

The effect that emotion has at the level of the story, colour takes up at the level of the visual. The sudden appearance of bright hue where you least expect it dispels monotony, emphasises detail, underlines the story and contributes to the aesthetic.

Twenty years after the composition of the first part of the *Nikopolj Trilogy*- the *Immortals' Fair*, he starts writing it again, this time changing his comic medium to suit the moving pictures of film and animation. Bilal infuses his film with elements of his comic book poetic, at the same time preserving the rules of film as such.

The critic of the day: Ron Holloway

Silvije Petranovic's Society of Jesus

Yes, you're right - the "Society of Jesus" in *Silvije Petranovic's* debut feature does refer in common parlance to the "Jesuits," that controversial male religious order founded by St. Ignatius of Loyola in 1540 in response to the inroads made by the Protestant Reformation and the pronounced evils of the Catholic Inquisition. A hundred years later, the number of Jesuits working in educational institutions (primarily Europe) and active in foreign missions (Asia, Africa, New World) had grown to a powerful membership of circa 20,000. Indeed, by the mid-18th century, the Jesuits were considered so powerful that the Pope suppressed the Society in 1773 under pressure from French and Spanish royalty (the ban was lifted in 1814). At least a dozen films have been made by prominent directors about Jesuit missionary work, both pro and contra, including the 1986 Golden Palm winner at Cannes. (Can you name the title and director?)

As historical dramas go, *Silvije Petranovic's Druzba Isusova / Society of Jesus* (Croatia) is a cut above the average - all the more impressive because it's a debut feature by an all-around talent with a good track record as a video pioneer, producer, painter, and documentary filmmaker. Based on a novel with the same title by Czech writer Jiri Sotola, writer-director-producer *Petranovic* said he waited 15 years to get the production off the ground. Set on a wintry landscape somewhere in Central Europe (it could be Bohemia as well as Croatia), the focus is on the avarice of the Society rather than its spiritual mission. Indeed, given novelist Sotola's interpretation, all that the Jesuit Order appears to be thinking about is power and property, using whatever means that best suits the end (a bogus miracle, a pilgrimage chapel, the confessional). How much of this is also the filmmaker's own interpretation is difficult to say, for the dialogue is rather wooden and offers few psychological clues.

In fact, the narrative line in *Society of Jesus* is just too easy to follow. There's the ascetic Father Had (Milan Plestina), a faithful and ardent disciple of the Ignatian rule book. There's the beautiful twice-widowed Countess (Leona Paraminski), living a lonely, isolated existence in her castle but remembering vividly her last night in the marriage bed five years ago. There's the humble Father John (Ivica Vidovic), whose simple piety stands in stark contrast to the profane ways of the Archbishop, the Provincial, and the Rector - the plotting bad guys in the drama. The twist coming at the end is worth the wait, for the Countess is as intelligent as she is beautiful and can see through all the evil schemes of the Church - save for the soul of the troubled ascetic who has been sent to hear her confession and wrestles against his own concupiscence.

Shot for the wide screen, *Society of Jesus* owes much to an accomplished cameraman (Miso Orepic) and adept art director (Ivo Husnjak). The musical score (Djivan Gasparyan), light, winsome and lyrical, is a bit too sparkling for the theme.

The film's strength are the acting performances across the board. Milan Plestina is quite credible as the ascetic, so too Leona Paraminski as the pining Countess, but whenever Ivica Vidovic appears on camera, he steals the scene. *Society of Jesus* is a natural for film festivals, Croatian film weeks, and the art house circuit with proper handling to accent its attributes.

Immortel (AD vitam) was adapted quite liberally, and all those who will be looking for segments of the original comic that were left out or changed in the film will be very disappointed, because as Bilal himself said, "Immortel is not a literal adaptation of the comic, it is rather the transplantation of one universe into another."

Four years were spent on the putting together of this pharaon- scale production, equal to a "frantic adventure", with Enki taking part as both screenwriter and director. The film was created using a new technique, and represents the beginning of a "new film", with a different visual grammar. Three characters are played by three real-life actors (Linda Hardy, Thomas Kretschmann, Charlotte Rampling), with over fifty other characters computer generated.

The action takes place in the year 2095, in New York, a city poisoned by political intrigue and corporative monopolies. And above such a city hovers an enormous pyramid carrying the Egyptian gods. Horus, the Egyptian god with the head of a hawk, has seven days to preserve his immortality. *Nikopol*, a political convict awoken from a state of hibernation, is his target for realising the plan. The action gets all the more interesting when a blonde woman-mutant joins the scene.

The fusion of animation, realistic frames, dark nooks and bright commercials contributes to the vivacity of the film and to a better understanding of its wondrous world. The film is filled with action, as well as lyric moments, becoming a dream, a fantasy at times, and includes both a Gibsonian acuteness and a Baudelairean unrest in equal shares. This spectacle of science fiction will therefore leave indifferent neither Bilal's very passionate fans, nor those who came to enjoy a superb film, that is above all, a wonderful story of romance.

Filmography:

Tykho Moon (1996); *Bunker Palace Hôtel* (1989); *Immortel* (Ad Vitam) (2004)

M.N.

ADSL

asimetrična digitalna pretplatnička linija
Asymmetric Digital Subscriber Line

brz poput vjetra

Istovremeno korištenje Interneta i obavljanje telefonskih razgovora

**ADSL AKCIJA
do 01.10.2004.**

- > ADSL bez pretplate!
- > ADSL bez limita!
- > ADSL u Federaciji BiH!

- > Pristupate Internetu putem telefonske linije?
- > Ne želite plaćati vrijeme trajanja konekcije dok čekate na download?
- > Ne želite plaćati telefonske impulse dok surfate Internetom?
- > Želite uštedjeti vrijeme? Vrijeme je novac!
- > Da, Vi želite ADSL!

Više informacija potražite na www.bih.net.ba ili putem telefona **033 444 555**.

www.telecom.ba

bh
BH TELECOM d.d. SARAJEVO